

A TUDOMÁNY forradalma

A DOM-TÉR ÁRKÁDJAI ALATT

A szegedi Dóm-tér árkádjai alatt, a tudományegyetem előadó termében sorra tartják előadásait a magyar kutatók vegyészek. Reflektorjénben áll előttünk a világ és megismerjük valóságában. Minden elhangzott szó azt bizonyítja: meg nem ismerhető dolgok, csodák nincsenek, legfeljebb olyanok, amelyeket még nem ismerünk meg, hogy a tudomány segítségével ezeket is felderítsük. A kutatók a tudományos materializmusra támaszkodva megismerik az anyagot és egyben megkezdik a világ átalakítását. Forradalom jár szédül le az árkádok alatt! A magasabbrendű technológiáért!...

Sisteregve kiszorul a víz a bauxitból

Bauvit. Alumíniumgyártásunk alapanyaga, az ötéves terv során óriási lesz a jelentősége. Eddig sok esetben nehézségekbe ütközött a felhasználása. Miért? A nyers bauxit egyharmadrészen vizet tartalmaz. Ezt a vízmennyiséget a régi eljárások szerint a bauxit magas hőfokra való hevítésével távolították el, de úgy, hogy a bauxit szerkezete megváltozott.

Erre a jelenségre, a visszasszívásra figyelt fel Polinszki Károly, a nehézipari kutatóintézet igazgatója.

Vizsgálta az anyagot, hosszú órákon át — és megszületett a bauxit újfajta víztelenítő eljárása.

A bauxitot magasnyomású vízgözzel kezelik — a víz sisteregve valósággal kiszorul a bauxitból, de nem változik meg belső szerkezete. Az új eljárást már használik. Gyakorlati jelentősége: a teljes mértékben víztelenített bauxitot könnyebben tudják szállítani, felhasználhatósága egyszerű.

Fény, olaj, gáz — szappan

Szappan. A mindennapi életben nélkülözhetetlen. Eddig csak szappant, vagy állati zsírokból készülték előállítás. Mindez már a múlté, mert Bertl József mérnök

új mosószert kísérletezett ki — ásványolajból.

A barnászöldszínű tisztított ásványolajat fénybesugárzás közben gázhálónak teszik ki, majd dugót adnak hozzá —

a fény, olaj, gáz házasságából világgrakerül a szappan.

Sokkal jobb, mint az állati és növényi zsírokból előállított, mert „dédelgeti”, kiméli a ruhát és legyen kemény, vagy lágy víz, csak egyforma jól mos. A „különös” szappanból már a próbadarabokat is bemutatják és nem messze az idő, amikor mosáshoz, mosakodáshoz felhasználjuk, észre sem véve, nem is gondolva arra, hogy — ásványolajból készült.

TB I-698-ai baktériumok ellen

A tuba halálangyalai a múltban sok dolgozót ragadtak el, a lemetőkben szaporodtak a fejétek. Mert Hortihyék nyomortanyáinak minden zuga baktériummal volt teli, mert nem tettek semmit a pusztító népbetegség megfékezésére.

A Párt segítségével a felszabadulás után megindult a küzdelem a tuberkulózis leküzdésére. Százakat, ezreket mentettek meg az ételnek, anyának, apának, gyereküknek. S ma már

a magyar tudomány új gyógyszerekkel küzd a tuba ellen.

A Chinoin-gyárban készített parafin, sa. c. sav hatása egyre tisztább, egyre eredményesebb.

Bodánszki Miklós, a Chinoin-gyár vegyész szovjet példányon végzett kísérleteket a TB I/698. nevű gyógyszerrel, amely a tuberkulózis elleni küzdelem-

ben nagyhatású szernek látszik. Ezt bizonyítja a klinikai kísérletek is.

És követik az élenjáró szovjet tudományt

Vándor Józseffel, a Tudományos Tanács műszaki szakosztályának titkárával is beszélgettünk, aki a Szovjetunióban is járt

Új gyógyszerek, rozsdavédő festék és a lovászi gázzén felhasználása

A szegedi kémikus vándorgyűlés első napja

A Magyar Kémikusok Egyesülete szegedi vándorgyűlésének előadásai rendkívül nagy érdeklődés mellett szombaton reggel kezdődtek meg. A Tudományegyetem előadó termében folynak a szervezkémi szakosztály, fizika-kémiai, szervetlénkémiai szakosztály és a gyógyszervegyészek, biokémikusok előadásai.

Klauder Ottó egyetemi tanár, a Richter vegyészeti gyár laboratóriumának vezetője arról számolt be, hogy a Richter gyárban újabb előállított antihisztamin gyógyszert készítenek a közelfövőben, „ahisztin” néven. Az új gyógyszer különösen az eczema, allergiás bőrbajok ellen igen hatásos, előállítására kevesebbe kerül, mint az eddig ismert antihisztamin hatású gyógyszereké.

Magyar Károly, a Chinoin gyár vegyész az új morfin hatása, fájdalomcsillapítókról tartott érdekes előadást. Ismertette a már forgalomban lévő Hexalgon gyógyszert, melyet a Chinoin gyárban készítenek és amely helyettesíti a morfinumot, annak a szervezetre káros minden mellékhatása nélkül.

Dr. Bácskai Gyula, a szegedi egyetem tanársegédje a fémek pusztulásával kapcsolatban tartott rendkívül érdekes előadást. Megvilágította, hogy a fémek pusztulását bauxid alapú festékekkel is meg lehet védeni. Eddig csak egy rozsdavédő szer ismertek: a miniumot, amelyet külföldről hoztak be az országba. Ma már hazai alapanyagból is készíthető rozsdavédő festék és ez népgazdaságunknak évente sok millió forint megtakarítást jelent majd.

Bognár Gusztáv nagy természeti kincsünk, a lovászi gázzén felhasználási módját ismertette vegyészeti iparunk szempontjából. Rámutatott, hogy a lovászi gázzén alkalmas gyógyászati célra is, — ugynevezett orvosi szén előállítására.

Szegedi diák nyerte a matematikai tanulóversenyt

1922 óta — 3 háborús év kivételével, — minden évben megrendezték Budapesten ki-vül Szegeden is a matematikai tanulóversenyt. Azelőtt az Eötvös Lőránd Matematikai és Fizikai Társulat, a felszabadulás óta a Bolyai János Matematikai Társulat rendezte ezeket a tanulóversenyeket, melyeket most „Kürschák József” tanulóversenyeknek hívnak. Az október 29-én tartott 1949. évi tanulóversenynek Szegeden is rendkívül számos: 23 résztvevője volt. A versenyzők, de rajtuk kívül is sokan a szegedi matematikusok közül, nagy izgalommal várták szombaton este 6 órakor az idej. „Kürschák József” tanulóverseny eredményhirdetését.

Kalmár László professzor, a Bolyai János Matematikai Társulat szegedi csoportjának titkára, jelentette be a bírá-lóbizottság határozatát, amely szerint az idei verseny nyertese: Róna Péter budapesti negyedik gimnázistával holtversenyben Korányi Ádám a szegedi Klauzál gimnázium IV. osztályú tanulója.

— Egészen más volt a ta-

és ottani kutatóintézetnek volt a vezetője.

— A magyar kutatók — mondotta — követik az élenjáró szovjet tudományt. Tanulunk a szovjet emberektől, — ezért is érünk el hatalmas eredményeket, azért, mert a Párt segít bennünk. Az ötéves terv során a magyar kutatók tudják a feladatukat és kötelességüket.

A vegyészek tovább tanácskoznak és folyik az országosmériű tapasztalatcsere. S ők is bizonyítják, hogy a Párt és a Szovjetunió segítségével miképp valósítja meg a szabad magyar nép az álmot, a vágyat, melyet a tőke nemrégén üres, soha nem teljesülő vágyálommá nyomorított.

(Morvay.)

Tegyük tömegmozgalommá az egyéni versenyt

(Sz. J.) A munkaversenyben az a legjelentősebb, hogy az embereknek a munkáról való nézeteiben gyökeres fordulatot idéz elő, mert a munkát a szorgalmas teherből, aminek azelőtt tekintették, a becsület dolgává, az érdem és hősiesség dolgává változtatja — mondotta Sztálin elvtárs a Bolsevik Párt XVI. kongresszusán. A Bolsevik Párt a szocialista utmutatásai nyomán tömegmozgalommá fejlesztette a szocialista munkaversenyt. Bekapcsolták a versenybe a gyárakat, üzemeket, kolhozok földes dolgozóit. Azok a milliók, akiket hosszú évtizedeken, évszázadokon keresztül a lezombertalt, nebből kiszákmányolt a cárizmus kétféle elnyomása, most élére álltak a termelésnek, felépítették a világ leghaladottabb iparát, mezőgazdaságát.

Hiba lenne azt állítani, hogy a verseny volt a legfőbb mozgatóerő, de mindenestre egyik legfontosabb tényező annak a folyamatnak, amikor az emberiség történelmében a munkások először váltak alkotókká, akik tudatosan és tervszerűen vizik a termelés folyamatát.

Mint egyéb téren, a munkaversenyek terén is a Szovjetunió a példaképünk. A mi munkaversenymozgalmunknak már nem kellett azt a rögös utat megjárni, mint a szovjet munkaversenyeknek, ott áll a mozgalom előtt a hatalmas példázad tapaszlatával, eredményeivel, a hibák kiküszöbölésének módjaival. Allíthatjuk-e mégis, hogy a mi munkaversenymozgalmunk zökkenők nélkül, egyenesen ívelt abba a magasságba, amelyben most a szocializmus építésének egyik legfontosabb módja?

Egyáltalán nem lehet ezt állítani. A mi munkaversenymozgalmunk igen sok és káros betegségben szenvedett egészen a mérföldkőig: a Nagybudapesti Pártválasztmány nevezetes augusztusévi határozatáig. Innen számítjuk munkaversenytünk történetének azt a szakaszt, amikor már jogalap van arra, hogy a munkaversenyről, mint tömegmozgalomról beszéljünk. Szóhatnánk hatalmas országos eredményekről, felhoznánk azokat a csodálatos teljesítményeket, amelyek napról napra a munka új hőseit avatják. A verseny eredményeit — de gyenge oldalait is — megláthatjuk a szegedi üzemek munkaversenymozgalmának tükrében is.

A Pártválasztmány határozata előtt azt mondtuk: megtanultuk a szovjet munkásoktól a munkaverseny különböző formáit, de egy dolgot nem tanultunk meg: a verseny különböző formái között nálunk még nincs meg az a helyes arány, amely a szovjet munkaverseny jellemzője, nálunk nincs meg az egyén munkájának, az egyén versenyének az a megbecsülése, ami a Szovjetunióban megvan. Sőt nem is tisztázódott eléggé, hogy mi az egyéni verseny. Nem tudatosodott, hogy egyéni versenyző az, aki a saját tervével áll versenyben.

A Pártválasztmány határozata segített a hibák kiküszöbölésében. Üzemeinkben kezd kibontakozni a helyes arány az egyéni verseny javára. Nézzük csak ezt meg pár szegedi üzem példájából:

A Magyar Kenderben a határozat előtt szinte elenyésző volt az egyéni versenyzők száma (25—30). Most körülbelül 350 egyéni versenyző van az üzemben. Különösen jó a Szegedi Kenderfonó egyéni versenymozgalma. Itt 311 egyéni versenyző van. Ezenkívül nagyszámú párosversenyző. A DEMA cipőgyárban is a határozat óta lendült fel az egyéni versenymozgalom. Ma már körülbelül 100 egyéni versenyző van. A dorozsmai Kistextben a határo-

zat előtt egyetlen egyéni versenyző sem volt, ma már 70 fő áll egyéni versenyben.

A Pártválasztmány határozatán kívül a szocialista munkafelajánlási mozgalom volt az a mozgatóerő, amely újabb hatalmas lendületet adott az egyéni versenyeknek. Például az Angol-Magyar Jutatófő 36 egyéni versenyzője ennek a mozgalomnak az eredménye.

Hiba volna azonban, hogy akkor, amikor az eredményekről beszélünk, a megmutatkozott és a kiküszöbölendő hibák mellett szó nélkül elmennénk. Igen súlyos hibák mutatkoznak például a MEMOSZ-nál, ahol egyéni verseny csupán a vertikális üzemszervezésben (lakatos, bádogos, villanyszerelő, stb.) van. A többi szakmában nincs egyéni verseny. Indoklás: itt csoportos normák vannak. Ez az elképzelés igen káros. Nem gondoltak arra, hogy a csoport tervét fel lehet bontani, meg lehet határozni az egy főre eső munkát?

A Konzervgyárban is elfelejtkeztek a lenini tanításról: „A verseny megszervezésének egyik eszköze a nyilvánosság.” A kiváló teljesítményt elért dolgozók eredményeit nem tudatosítják eléggé. Ugyanez áll a Szegedi Kenderre és a Ládagyárra. A verseny kiértékelésénél mutatkoznak hibák a Magyar Kenderben, ahol a kiértékelés túl koncentráltan történik. Sürgős tennivaló a műhelykiértékelő bizottságok megalakítása.

A verseny nyilvánosságának kérdése döntő központi feladat. A munkaverseny minden egyes résztvevője tudni akarja, hogyan hajtják végre a vállalt kötelezettségeket. Tudni akarja minden versenyző, hogyan áll a versenyben ő maga, munkatársai, az egész üzem. Ugy a kiemelés, mint az elmaradás tudatlansága komoly eredményeket hoz. A kiemelés fokozza a munkásnak saját erejében való bizakodását, az elmaradt munkást pedig fokozott teljesítésre ösztönzi.

A megmutatkozó hibák bizonyítják, hogy szükséges az egyéni verseny további tudatosítása. Aki megérti azt, hogy a verseny akármelyik formájáról van szó, végeredményben az egyéni versenyzőn múlik a verseny sikere, az törekedni fog a mind magasabb és magasabb teljesítmények elérésére, hogy akár brigádját, akár üzemét előrelendítse a versenyben. Így válik az egyéni verseny a termelés hajtómotorjává.

A példák azt bizonyítják: az eredmények mellett vannak még hibák is. A hibák arra figyelmeztetnek, hogy van még tennivaló a munkaverseny területén. Ezeket a tennivalókat azonban most még könnyebb körülmények között végezhetjük el, ha kihasználjuk azt a hatalmas, felfelé ívelő lendületet, amely most a versenymozgalom jellemzője. A szocialista munkafelajánlási mozgalom, a szakmai legjobb munkák címért elindult verseny mind-mind elősegíti, hogy a szocialista munkaverseny még szélesebb körben elterjedjen, hogy valóban az egész népet magával ragadja. Mintahogy eddig, ezután is segíti a Magyar Dolgozók Pártja Rákosi elvtárs vezetésével a dolgozók versenymozgalmát, ott áll mellette a Párt tanácsaival, támogatásával, hogy a hibák kiküszöbölésével még nagyobb sikereket érjenek el a szocializmus építésében.

— A szegedi földművelőszövetkezet vasárnap délután Szentmihálytelken az új iskola nagytermében taggyűlést tart. A taggyűlés után az Ábrahám-vendéglőben műsoros-estet és társasvacsorát rendez. A műsoros est keretében a szegedi MNDSZ kultúrcsoportja vendég szerepel.